

181
15

Protokół
posiedzenia Wojewódzkiego Komitetu
Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Lublinie
z dnia 27 kwietnia 2009 r.

Obecni członkowie WKOPWiM w Lublinie:

1. Waldemar Podsiadły - Sekretarz WKOPWiM
2. Edward Balawejder – były Dyrektor Państwowego Muzeum na Majdanku
3. wz Lubelskiego Kuratora Oświaty – Jerzy Surma, st. wizytator
4. Płk Marian Pogoda – Komendant Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w Chełmie
5. Jerzy Górnicki – Prezes Zarządu Wojewódzkiego ZKRPibWP w Lublinie
6. Mjr Jerzy Jabłuszewski – Wojewódzki Sztab Wojskowy w Lublinie
7. Tomasz Kranz – Dyrektor Państwowego Muzeum na Majdanku
8. Ks. Prałat dr Ryszard Lis – Dyrektor Wydziału ds. Wychowania Katolickiego Lubelskiej Kurii Metropolitarnej
9. Zofia Leszczyńska – Prezes Związku Żołnierzy AK, Oddział w Lublinie
10. Halina Landecka – Wojewódzki Konserwator Zabytków w Lublinie
11. Danuta Malon – Prezes Stowarzyszenia Rodzina Katyńska Lublin
12. Krystyna Mateuszuk – Prezes Związku Sybiraków w Lublinie
13. Zygmunt Nasalski – Dyrektor Muzeum Lubelskiego
14. Zdzisław Niedbała – Przedstawiciel Prezydenta Miasta Lublin
15. Jerzy Pasierbiak – Wiceprezes Zarządu Obszaru Wschodniego WiN w Lublinie
16. Henryk Pielach – Prezes Środowiska Borowiczan Związku Sybiraków
17. Leon Popek – Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w IPN w Lublinie
18. Stefan Pedrycz – Dyrektor PCK w Lublinie
19. Czesław Ponieważ – Prezes Stowarzyszenia Żołnierzy Batalionów Chłopskich w Lublinie
20. Stanisław Pupek – Prezes Zarządu Okręgu Lubelskiego Związku Żołnierzy NSZ
21. Adam Polski – Wojewódzka Rada Towarzystw Regionalnych w Lublinie
22. Władysław Rokicki – Prezes Stowarzyszenia Obrońców Lublina
23. Mieczysław Smalec – Prezes Związku Więźniów Politycznych Okresu Komunistycznego
24. Bogdan Walas – Przewodniczący Zarządu Oddziału Wojewódzkiego w Lublinie SPKwK
25. Andrzej Wasilewski – Prezes Lubelskiego Oddziału PTTK
26. Prof. Janusz Wrona – Historyk UMCS
27. Prof. Stanisław Wołoszyn – Prezes Światowego Związku Żołnierzy AK, Oddział w Lublinie
28. Jeremi Żurawiecki - Lubelska Okręgowa Izba Architektów

Porządek obrad:

1. Otwarcie posiedzenia.
2. Sprawy bieżące.
3. Przyjęcie protokołu poprzedniego posiedzenia.
4. Wolne wnioski.

Ad 1. Otwarcie posiedzenia.

Ad 1. Posiedzenie otworzył p. Waldemar Podsiadły – Sekretarz Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. Po powitaniu obecnych, przedstawił propozycję porządku obrad, która została jednogłośnie przyjęta.

Ad. 2. Sprawy bieżące - rozpatrzenie wniosków.

Wniosek Stowarzyszenia Inicjatyw Lokalnych „Ojczyzna” w sprawie zaopiniowania budowy pomnika w Krasnymstawie, upamiętniającego męczeństwo Polaków represjonowanych i pomordowanych przez reżim stalinowski i hitlerowski.

Wojewódzki Komitet Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa rozpatrzył wniosek Stowarzyszenia Inicjatyw Lokalnych „Ojczyzna” dotyczący zaopiniowania budowy pomnika upamiętniającego męczeństwo Polaków represjonowanych i pomordowanych przez reżim stalinowski i hitlerowski.

Komitet pozytywnie ocenił podjętą przez Stowarzyszenie inicjatywę, jednak może wydać opinię jedynie wówczas, gdy wniosek spełni niezbędne wymagania. W związku z tym Komitet postanowił zwrócić się do wnioskodawcy o uzupełnienie dokumentacji dotyczącej sprawy.

Wniosek Nadleśnictwa Radzyń Podlaski o zaopiniowanie treści napisu na tablicy pamiątkowej na terenie leśniczówka Brzozowica.

Komitet rozpatrzył ww. wniosek.

WKOPWiM pozytywnie zaopiniował wniosek oraz treść napisu na tablicy w następującym brzmieniu:

W tym miejscu w byłej drewnianej leśniczówce mieszkał przed II wojną światową i w trudnych latach niemieckiej okupacji, leśniczy Edward Trzeciak z żoną Eufroziną i synami – Bogdanem i Stanisławem. Od jesieni 1942 r. zamieszkała tutaj wraz z nimi dziewczynka o imieniu Ludka – Żydówka znaleziona przez leśniczego przy drodze koło Jakusz. Trzeciakowie z poświęceniem i narażeniem życia całej rodziny opiekowali się sierotą.

W dowód uznania za ten heroiczny czyn Instytut Yad Vashem w Jerozolimie uhonorował pośmiertnie Edwarda i Eufrozinę Trzeciaków medalem „Sprawiedliwi Wśród Narodów Świata”. Odznaczenie z rąk ambasadora Izraela w Polsce Dawida Pelega odebrał w dniu 3 lutego 2008 r. ich syn Stanisław Zbigiew Trzeciak.

Komitet zaproponował umieszczenie napisu na tablicy w języku polskim oraz języku angielskim.

Wniosek WiN, Zrzeszenia Oficerów i Żołnierzy Oddziałów Partyzanckich Komendy IV Okręgu w Konopnicy w sprawie budowy pomnika kpt. Stanisława Łukasika ps. „Ryś”. Uzupełnienie wniosku o materiały z IPN.

Komitet po uzyskaniu materiałów nadesłanych przez IPN Oddział Lubelski ponownie rozpatrzył wniosek dotyczący budowy pomnika kpt. Stanisława Łukasika ps. „Ryś”, dowódcy Armii Krajowej i WiN, który ma być zlokalizowany na działce przy Urzędzie Gminy Konopnica. Komitet zaakceptował treść napisu na upamiętnieniu w następującym brzmieniu:

**W HOŁDZIE
KAPITANOWI STANISŁAWOWI ŁUKASIKOWI PS. „RYŚ”
LEGENDARNEMU DOWÓCY ODDZIAŁÓW PARTYZANCKICH
ARMII KRAJOWEJ I WOLNOŚĆ I NIEZAWISŁOŚĆ
ZAMORDOWANEMU 7 MARCA 1949 R. W WIĘZIENIU MOKOTOWSKIM
ORAZ
JEGO PODKOMENDNYM, KTÓRZY ZGINĘLI
ZA WOLNĄ I NIEPODLEGŁĄ POLSKĘ**

1. Por. Edward Bukowski „Gruby” – zamordowany na Zamku Lubelskim 12.01.1954 r.
2. Edward Burek „Edzio”, „Lemoniadka” – zginął 29.06.1948 r. pod Olszanką koło Turobina.
3. Por. Jan Flisiak „Chłopicki” – zmarł 17.03.1950 r. w więzieniu we Wronkach
4. Por. Janusz Godziszewski „Jordan” – poległ w walce 7.09.1948 r.
5. Por. Roman Jaroszyński „Roman” – zamordowany w więzieniu Mokotowskim w Warszawie 24.05.1946 r.
6. Aleksander Jurkowski „Igiełka” – zamordowany na Zamku Lubelskim 8.07.1945 r.
7. Por. Edward Kalicki „Biegly”, „Mały”, „Równy”, „Zajac” – zginął w walce z UB we wsi Lipniaki k. Lublina 9.06.1951 r.
8. Bronisława Kierzkowska „Matka” – zamordowana na Zamku Lubelskim 8.07.1945 r.
9. Zenon Klej „Duch” – zamordowany na Zamku Lubelskim 8.07.1945 r.
10. Por. Stanisław Kowalski „Żmijka” – zamordowany na Zamku Lubelskim 4.01.1949 r.
11. Tadeusz Kweciński „Jankowski” – zamordowany na Zamku Lubelskim 8.07.1945 r.
12. Por. Stanisław Lis „Korzeń” – poległ w walce z UB w Turowoli 26.06.1947 r.
13. Jerzy Łozowski „Tygrys” – zginął w walce z UB pod Opolem Lubelskim w czerwcu 1946 r.
14. Adolf Malesa „Tygrys” – zabity 14.08.1947 r.
15. Por. Władysław Misztal „Bór” – zamordowany na Zamku Lubelskim 4.01.1949 r.
16. Bolesław Nalewajko „Mucha” – zamordowany na Zamku Lubelskim 27.01.1947 r.
17. Marian Pomorski – „Marianek” – zamordowany na Zamku Lubelskim 27.01.1947 r.
18. Stanisław Pyc „Gałązka” – zamordowany na Zamku Lubelskim 27.01.1947 r.
19. Józef Różański „Czajka” – zamordowany na Zamku Lubelskim 08.07.1945 r.
20. Por. Tadeusz Szych „Biały” – zamordowany w więzieniu w Chełmie 27.10.1955 r.
21. Stanisław Toruń „Johans” – zginął w boju w 1947 r.
22. Józef Wrona „Siwy” – zginął w walce z UB pod Opolem Lubelskim w czerwcu 1946 r.
23. Tadeusz Wrona „Gaudus” – zginął w styczniu 1947 r.
24. Por. Kazimierz Woźniak „Szatan” – zamordowany na Zamku Lubelskim 11.05.1947 r.
25. Por. Stanisław Wójtowicz „Iwan”, „Zagon” – poległ. w walce z UB w Kolonii Podbórz k. Karczewic 26.08.1949 r.
26. Por. Wacław Sapała „Krakus”, „Nagan” – zamordowany na Zamku Lubelskim 3.12.1947 r.
27. Por. Jerzy Stefański „Cedur” – poległ w walce z UB 7.01.1947 r.
28. Por. Edward Tudruj „Mundek” – zamordowany w mokotowskim więzieniu 7.03.1949 r.
29. Zygmunt Wiśniewski „Szczepko”, „Jabłoński” – zabity przez funkcjonariuszy MO w Bełżycach w 1948 r.
30. Eugeniusz Wójtowicz „Mściciel” – zamordowany na Zamku Lubelskim 9.07.1945 r.
31. Józef Żydek „Kula” – zginął w 1947 r.
32. Jan Malesa „Stary”, „Kwiatek”, „Jaś” – zginął w 1947 r.
33. Kazimierz Pastusiak „Drużba” – zginął w 1946 r.
34. Por. Władysław Dudek „Wicher” – zginął w

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI

Oficerowie i Żołnierze IV Komendy WiN Okręgu Lubelskiego
Koledzy z AK, BCH i NSZ oraz Społeczeństwo Gminy Konopnica

Pozycje od 31-34 nie zostały zweryfikowane przez IPN ze względu na brak danych, natomiast, jeżeli wynika to z informacji uzyskanych od świadków należy je umieścić jak wyżej, po uzupełnieniu daty śmierci Władysława Dudka (pozycja 34).

IPN rozszerzył listę złożoną przez wnioskodawców o dwa nazwiska tj. Zenona Kleja ps. „Duch” i Eugeniusza Wójtowicza ps. „Mściciel”.

Wniosek pana Jerzego Paseckiego w sprawie umieszczenia nazwisk zamordowanych w egzekucji w dniu 31 grudnia 1941 r. na tablicy znajdującej się na mogile zbiorowej więźniów Zamku Lubelskiego w parku Rury.

Komitet rozpatrzył ww. wniosek.

WKOPWiM pozytywnie zaopiniował proponowaną treść napisu w następującym brzmieniu:

ROZSTRZELANI PRZEZ NIEMCÓW 31 GRUDNIA 1941 R.
ZA UDZIAŁ W BITWIE POD ŁĘCZNĄ W 1939 R.
I POMOC RANNYM ŻOŁNIERZOM WOJSKA POLSKIEGO

KAZIMIERZ PASECKI	31
ALEKSANDER STRZYŻEWSKI	23
FRANCISZEK WRONOWSKI	40
KONSTANTY BURLIK	59
ROMAN DENIS	36

Wojewoda Lubelski wyraził zgodę na usunięcie nazwiska Konstanty Burlik z tablicy nr 6 oraz nazwiska Franciszek Wronowski z tablicy nr 22.

Wniosek Urzędu Gminy Tomaszów Lubelski dot. wykonania płyty nagrobnej na grobie legionisty p-por. Czesława Gozdka, zlokalizowanym na terenie cmentarza parafialnego przy ulicy Lwowskiej w Tomaszowie Lubelskim.

Wojewódzki Komitet Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa rozpatrzył wniosek w sprawie wykonania płyty nagrobnej na grobie legionisty ppor. Czesława Gozdka, zlokalizowanego na terenie cmentarza parafialnego przy ul. Lwowskiej w Tomaszowie Lubelskim.

Komitet zaproponował umieszczenie na płycie nagrobnej treści napisu w następującym brzmieniu:

Ś.P.
CZESŁAW GOZDEK
Żył lat 23
ppor. Wojska Polskiego
Żołnierz 7 kompanii 201 pułku piechoty
zginął śmiercią bohaterską
za Polskę w wojnie polsko-bolszewickiej w dniu 31 lipca 1920 roku
w Łapach Kurzanych
gmina Poświętne powiat Wysokomazowiecki

Cześć Jego Pamięci

Jednocześnie Komitet zwrócił uwagę, iż na pomniku po lewej stronie powinien być umieszczony prosty krzyż (bez promieni i innych ozdób, właściwy dla mogiły wojennej), a po prawej stronie orzeł według wzoru z 1919 roku. Jeżeli znane są lata,

w których żył ppor. Czesław Gozdek, wówczas Komitet proponuje zastąpienie napisu „żył lat 23” datą urodzenia i datą śmierci.

Wniosek Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 8 z Oddziałami Sportowymi w Chełmie w sprawie umieszczenia tablicy granitowej na pomniku upamiętniającym ofiary hitlerowskiego terroru, więzione w Stalagu 319.

Komitet rozpatrzył ww. wniosek.

WKOPWiM pozytywnie zaopiniował tekst napisu na tablicy w następującym brzmieniu:

PAMIĘCI OFIAR NIEMIECKIEGO TERRORU
JEŃCÓW: ROSYJSKICH, UKRAIŃSKICH, ŻYDOWSKICH,
POLSKICH, WŁOSKICH, FRANCUSKICH,
BRYTYJSKICH, BELGIJSKICH, BIAŁORUSKICH
ORAZ INNYCH NARODOWOŚCI
WIĘZIONYCH W STALAGU 319 W CHELMIE
W LATACH 1941-1944

W 65. ROCZNICĘ LIKWIDACJI OBOZU
MIESZKAŃCY CHEŁMA

CHEŁM, 8 MAJA 2009 ROKU

Wniosek Komitetu Budowy Pomnika majora Bogusława Ejtminowicza w sprawie rekonstrukcji miejsca pamięci narodowej, polegającej na wzniesieniu pomnika na skraju lasów parczewskich w Gminie Parczew, upamiętniającego miejsce śmierci majora Bogusława Ejtminowicza.

WKOPWiM rozpatrzył wniosek Komitetu Budowy Pomnika majora Bogusława Ejtminowicza dotyczący rekonstrukcji miejsca pamięci narodowej, polegającej na wzniesieniu pomnika upamiętniającego miejsce śmierci majora Bogusława Ejtminowicza oraz Litwinów, bohaterów Powstania Styczniowego.

Komitet po zapoznaniu się w przedstawioną dokumentacją pozytywnie zaopiniował projekt upamiętnienia oraz proponowaną przez wnioskodawcę treść napisu na upamiętnieniu.

Jednocześnie Komitet postanowił zwrócić się z prośbą o umieszczenie na pomniku inicjatorów budowy, fundatorów pomnika jak również autora pomnika mniej wyeksponowaną czcionką.

Wniosek w sprawie tablicy upamiętniającej powstańców styczniowych zesłanych na Sybir, przywódców powstania wokółbajkalskiego straconych w Irkucku.

Wojewódzki Komitet Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa rozpatrzył wniosek Przyjaciół Kościoła na Syberii i Zespołu Szkół im. J.S. Lubomirskiego w Janowcu o wydanie opinii w sprawie tablicy upamiętniającej powstańców styczniowych zesłanych na Sybir

Komitet zaproponował umieszczenie na tablicy treści napisu w następującym brzmieniu:

W HOŁDZIE
ZESŁANYM NA SYBIR POWSTAŃCOM STYCZNIOWYM
A TAKŻE
PRZYWÓDCOM POWSTANIA NADBAJKALSKIEGO
GUSTAWOWI SZARAMOWICZOWI